

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 25.3.2008

Číslo: Ročník 18 (2008), Číslo 1

Sekce: Šumné knihovny

Název článku: Představuje se Knihovna Václava Čtvrta v Jičíně

Autor: Lidmila Košťálová a Dana Michlová

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=895>

Představuje se Knihovna Václava Čtvrta v Jičíně

Lidmila Košťálová a Dana Michlová

Počátky veřejného knihovnictví v Jičíně nacházíme již v 19. století, kdy v roce 1847 vznikl volný časopisecký spolek, který spolu s nakladatelstvím F. Kastránka kolportuje a půjčuje časopisy. Rok nato je založen "Spolek čtenářský", který zakládá společnou čítárnu ve které se scházejí uvědomělí občané a mimo společné předčítání jednájí i o založení jičínské odbočky spolku "Slovanská lípa". Každému jičínskému samostatnému průmyslníkovi, jeho tovaryšům a učňům je od roku 1861 přístupná "Městská knihovna pro průmyslníky jičínské". Počátky městské veřejné knihovny v Jičíně jsou úzce spjaty s činností Akademické čtenářské jednoty (AČJ), jejíž ustavující valná hromada se konala 15. září 1870. Tento spolek, jehož členy byli především vysokoškolští a středoškolští studenti, se stal na dlouhá léta nadšeným organizátorem veškerého kulturního života v Jičíně. Roku 1878 byla v Jičíně založena knihovna Akademické čtenářské jednoty - zpočátku jako knihovna spolková, přístupná pouze členům Jednoty. Základ knihovny tvořilo několik desítek knih, věnovaných jednotlivými členy Jednoty, a časopisy, jejichž počet kolísal dle finanční situace spolku. Od roku 1882 rozesílala též AČJ menší soubory knih do českých obcí ohrožených poněmčením. Po zániku Městské knihovny pro průmyslníky jičínské neexistovala v Jičíně veřejná knihovna. Proto knihovní odbor AČJ vyzval roku 1892 městskou obec jičínskou, aby zřídila v Jičíně všeobecně a bezplatně přístupnou knihovnu. Městské zastupitelstvo se koncem téhož roku usneslo, že nemůže nést náklady na zřízení knihovny, avšak spolku, "který by se o knihovníka postaral a knihovnu zřídil", je ochotno přispívat částkou 100 zlatých ročně. S podporou města a jičínských finančních ústavů byla 28. září 1895 otevřena Veřejná lidová knihovna Akademické čtenářské jednoty, která při otevření měla 1 598 svazků. Byla umístěna v sokolovně a později ve Fortní ulici, prvním knihovníkem byl Josef Fišera. Po úplném převzetí obcí v roce 1908 se fondy této knihovny stávají základem Městské veřejné knihovny města Jičína. Prvním placeným knihovníkem Městské veřejné knihovny v Jičíně byl jmenován Augustin Rachota (do r. 1916), jeho nástupcem se stává Vít Vágner. Činnost Městské knihovny byla nakrátko přerušena roku 1915 zabráním místnosti k vojenským účelům, pak vlivem nového knihovnického zákona nastává její značný rozvoj. Do roku 1920 byla půjčovní doba 2x týdně, od 1.3.1921 denně. Městská veřejná knihovna sídlila střídavě v sokolovně, obecní spořitelně, zasedacím sále radnice. Roku 1924 však získává přízemní křídlo nově vystavěného Studentského domu, které bylo navrženo přímo pro její potřeby. Tři samostatné místnosti byly věnovány čítárně a čtyři (kancelář, čekárna a dvě knihovny) půjčovnímu procesu. Studentský dům, projektovaný architektem Musilem, je sídlem knihovny i v současné době.

A dnes? Po zrušení AČJ sloužila budova vedle knihovny různým institucím. Až po transformaci knihovnictví, která proběhla v Jičíně roku 1998, kdy zaniká Okresní knihovna, se na základě rozhodnutí nového zřizovatele - města Jičín - mění zcela

prostorové podmínky knihovny, která pro poskytování svých služeb získává celou budovu. Postupně se měnilo umístění jednotlivých oddělení, jejich vzhled, rozšiřuje se nabídka služeb.

Oddělení pro děti má své prostory v I. patře knihovny. Kromě základních knihovnických služeb se jeho pracovnice věnují i pořádání různých typů besed, soutěží, rukodělných dílen apod. Jednou z velmi úspěšných akcí je v letošním roce už pátý ročník pasování prvňáčků na čtenáře. Slavnostnímu předání osvědčení jsou přítomni zástupci města, pohádkové postavičky, rodiče dětí a od loňského roku také spisovatelé. První z nich byla Petra Braunová, která dětem předala knížku "Kuba nechce číst", v letošním roce Ivona Březinová. Pokud je slavnost pasování naplánována na den předávání vysvědčení, využívají ji někteří pedagogové také pro tyto účely. Odměnou knihovnicím je pak vystoupení dětí. Kmotrem našeho dětského oddělení je nakladatelství Albatros, kterému vděčíme za to, že se děti setkávají s autory knížek. Kromě výše uvedených měly možnost poznat D. Krolupperovou, M. Kubátovou, A. Ježkovou, V. Riegla, M. Adamce, J. Kahouna, I. Procházkovou, K. Kuršovou a výtvarníky J. Fixla, L. Hofmana a R. Fučíkovou. Vedle těchto aktivit, knížek a časopisů mají děti možnost využívat také fond CD, počítače s internetem i on-line katalog, účastnit se celonárodních aktivit - Noc s Andersenem, Týden knihoven, nově Den pro dětskou knihu. Ve všech těchto aktivitách budeme pokračovat i v letošním roce, knihovnickou dílnu pro pracovnice dětských oddělení z celé republiky nevyjímáme. Ve spolupráci s profesní organizací SKIP připravujeme Pasování rytířů Krásného slova, prodejní výstavu knih s názvem "Rosteme s knihou aneb Svět knihy dětem", besedu pro děti např. s Hermínou Frankovou ad.

Přízemí budovy, prostorově rozsáhlejší, je určeno dospělým uživatelům. Součástí půjčovny a studovny je i oddělení informačních služeb, kde jsou umístěny počítače s přístupem na internet. Je zde také uživatelský počítač pro soukromou korespondenci. Součástí poskytovaných služeb je i adresné informování čtenářů. Těm, kteří projeví o tuto bezplatnou informaci zájem, zasíláme měsíčně přehled o připravovaných akcích, nových knihách a CD. Od letošního roku zavádíme novou službu, zasílání SMS zpráv nebo e-mailů o rezervovaných knihách nebo upozornění na uplynutí výpůjční doby. To nám umožňuje program KpWin-SQL, který používáme v celé, plně automatizované, knihovně. Vstup do těchto prostorů je poněkud neobvyklý, cesta totiž vede přes Galerii radosti, místo určené k výstavám všeho druhu - fotografie, obrazy, rukodělné výrobky, práce dětí i dospělých z blízkých i vzdálených míst, např. výstava polské fotografky J. Kubici. Těší nás zájem o tyto prostory, další výstavy máme už naplánované na celý rok 2008.

V levé části přízemí je umístěno hudební oddělení, které slouží také jako víceúčelový sál a své místo zde našla i drobná expozice o životě a díle Václava Čtvrtka, jehož jméno od 12. září roku 2006 knihovna nese. Fond hudebního oddělení tvoří CD, magnetofonové kazety a gramofonové desky, vše k poslechu v knihovně nebo v klidu domova. Návštěvníkům je k dispozici on-line katalog i internet a dvě místa pro připojení vlastního notebooku. Pro nevidomé a těžce zrakově postižené občany budujeme také zvukovou knihovnu, kterou pro své uživatele využívají i ostatní knihovny z regionu. Zvukové knihy si lze vypůjčit na mg. kazetách a nově i na CD ve formátu MP3. Součástí práce tohoto oddělení je také práce se studenty, a to formou připravovaných knihovnických lekcí. A ještě jedna důležitá věc, webové stránky knihovny - <http://knihovna.jicin.cz> - vznikly a jsou pravidelně aktualizovány právě díky pracovníci tohoto oddělení. Významná je i spolupráce se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých.

Naopak veřejnosti skryté je oddělení doplňování a zpracování knihovního fondu. Na něm však závisí, jak rychle se nově nakoupená publikace dostane ke čtenáři. V naší knihovně se celý proces zpracování urychlil nákupem programu Z 36.50, který umožňuje

využívání již zpracovaných záznamů jiných knihoven. Velký kus práce odvedlo toto oddělení při harmonizaci dat pro souborný katalog Caslin; vše se podařilo, a tak patříme k tomu malému procentu bývalých okresních knihoven, které sem přispívají. Oddělení ročně nakupuje a zpracovává kolem 7 000 nových svazků, a to jak pro samotnou jičínskou knihovnu, tak i pro knihovny zapojené do regionálního systému. Průběžně byla prováděna a v letošním roce bude pokračovat harmonizace národních autorit. Záznamy přibývají i do databáze článků z regionálního tisku.

K aktivitám knihovny neodmyslitelně patří ediční činnost. Úspěšná byla např. publikace "Kytice v nás". V roce 2006 vznikla nová edice, která pod názvem "Jičínsko" prezentuje život a dění zatím především v Jičíně, upozorňuje na významné osobnosti a jejich působení v našem městě. Prvním svazkem bylo 2. vydání publikace E. Bílkové (Okolo Řáholce), v loňském roce práce V. Úlehly (Samotářská dcera Boženy Němcové Theodora) a chystáme další tituly. V knihovně probíhají také slavnostní "křty" knížek, které vydávají, většinou vlastním nákladem, členové Literárního spolku, literáti amatéři, kteří se u nás scházejí. Pro veřejnost pak připravují různé komponované pořady, např. Pracovní den poštmistra Vladimíra Vaška nebo pásmo Pozor! Pozor! Přijíždíte do stanice Poetika nad Rýmem, připravené v rámci oslav Dne poezie. K aktivitám tohoto spolku patří také zorganizování již druhého ročníku mezinárodního setkání literárních klubů "Jičínské poetické jaro", které u nás proběhlo v loňském květnu.

Tak jako většina bývalých okresních knihoven stáváme se v roce 1998 knihovnou pověřenou a zajišťujeme tak regionální služby pro 12 profesionálních a 60 místních knihoven s dobrovolným pracovníkem. Rozsah služeb je všeobecné znám, a tak jen několik slov. Poměrně náročným úkolem bylo naplnění litery zákona o připojení veřejné knihovny k internetu. Někteří zřizovatelé knihoven tuto povinnost splnili velmi rychle a celou akci vyhodnotili jako přínosnou. Někam jsme se museli opakovaně vracet, přesvědčovat a argumentovat, běžná byla pomoc při administrativních pracích a zpracování grantů. Nakonec se nám podařilo úkol splnit beze zbytku.

K poskytovaným službám, které jsou knihovníky stále více využívány, patří poradenská, konzultační a vzdělávací činnost, tvorba, distribuce a cirkulace výměnných souborů. Co to znamená v praxi?

S obecními úřady řešíme vhodné umístění knihovny, její vybavení nábytkem. Nezbytností je proškolení nových knihovníků, a to včetně práce s počítačem. Zcela běžnou prací naší metodiky je provádění revizí a aktualizací knihovnických fondů. Budování výměnného fondu a zajištění jeho rozvozu je služba knihovnami a jejich zřizovateli velmi dobře přijímaná. Složení fondu mohou knihovníci ovlivňovat svými požadavky. Výběr ze 33 000 svazků beletrie, populárně naučné a cizojazyčné literatury, slovníků, encyklopedií a turistických průvodců, včetně fondu CD, je nabízen dvakrát v roce formou souboru, aktivnější knihovníci si odvázejí knihy sami i několikrát ročně. Pro každou knihovnu připravujeme soubor "šitý na míru", protože tak máme jistotu, že knihy připravené podle požadavku knihovníka, který zná složení a potřeby svých čtenářů, jsou lépe využívány.

Velkým pomocníkem při vzájemném kontaktu se stává počítač. Nejen že se čile rozvíjí oboustranný kontakt prostřednictvím e-mailové pošty, my zasíláme informace, dokumenty, nabídky, pozvánky, knihovníci nám posílají své požadavky především na složení souboru. Využívají se také naše webové stránky, především on-line katalog a formulář pro objednání titulu prostřednictvím MVS.

Od roku 1989 se změnil vzhled jedné třetiny MLK. Obecní úřady v Bukvici, Holíně, Milíčevsi, Radimi, Úlibicích, Sobčicích, Chotči, Bašnicích, Bělé u Pecky, Markvarticích, Mladějově, Židovicích, Úhlejově, Libuni, ve Slatinách, Střevači, Vitiněvsi, Zboží a Sběři do

svých knihoven investovaly a dnes se mohou jen chlubit. Zlepšilo se nejen prostředí, přišli i noví čtenáři a mnohde se činnost knihovny výrazně posunula. Krásný dárek dostali koncem roku občané v obci Stav, kde knihovna sídlila v jedné místnosti autobusové čekárny, topení na tuhá paliva, nevyhovující prostředí. Zastupitelé obce se rozhodli pro radikální řešení a zajistili rekonstrukci celého objektu, místnost vybavili novým nábytkem, topení je zajištěno přímotopy, budova dostala nový "kabát", prostě krása!! V současné době se dokončuje také přístavba knihovny v obci Vršce.

V oblasti další spolupráce knihoven na celookresní úrovni připravujeme spuštění regionálního knihovnického systému, do kterého bude v případě získání finančních prostředků z grantového řízení napojeno 10 MLK. Závěrem roku se s knihovníky setkáváme na podzimním setkání, při kterém se nejen vzdělávají, ale předávají si své zkušenosti. Tematický blok byl v loňském roce věnovaný soubornému katalogu Caslin a jeho využití.

Domníváme se, že v tomto článku bylo řečeno mnohé, dalšímu ještě mohl být věnován prostor, ale raději se přijdte přesvědčit sami.

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz · studovna@svkhk.cz · <http://www.svkhk.cz>